

Slovenian eläkejärjestelmä

Yleistä

Lakisääteinen eläketurva koostuu Sloveniassa asumisperusteisesta kansaneläkkeestä ja ansiosidonnaisesta työeläkkeestä. Järjestelmästä maksetaan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä. Maassa on erillinen lisäeläkejärjestelmä vaarallisissa ammateissa toimiville.

Lisäeläketurvan merkitys

Vuonna 2006 alakohtainen eläkevakuutus oli 51,5 prosentilla työvoimasta.

Eläkeikä (2009)

Ansiosidonnaisessa eläkkeessä naisten eläkeikä on 61 vuotta ja miesten eläkeikä 63 vuotta (täysi eläke 20 vuoden vakuutusajan jälkeen). 15 vuoden vakuutusajan perusteella täysi eläke myönnetään 65-vuotiaalle miehelle ja 63-vuotiaalle naiselle.

Vähentämättömälle eläkkeelle voi siirtyä 58-vuotiaana, kun eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa on miehillä vähintään 40 vuotta ja naisilla 38 vuotta. Mikäli eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa on tätä vähemmän, tehdään 58–63-vuotiaiden ja 58–61-vuotiaiden naisten eläkkeeseen varhennusvähennys. Vähennys on 58-vuotiaana 0,30 % eläkkeestä/kuukausi, 59-vuotiaana 0,25 % jne.

Eläkkeen ottamista voi myös lykätä. Mikäli vakuutetulla on 40 vuoden (miehet) tai 38 vuoden (naiset) vakuutus aika ja hän jatkaa työskentelyä vanhuuseläkeiän saavuttamisen jälkeen, eläkkeeseen maksetaan lykkäyskorotus. Jos eläkkeelle jää vuosi eläkeiän jälkeen, lykkäyskorotus on 3 % eläkkeestä. Mikäli eläkkeelle jää kaksi vuotta eläkeiän jälkeen, korotetaan eläkettä 2,6 %. Kolmannesta vuodesta lykkäyskorotus on 2,2 %, neljännessä 1,8 % ja seuraavista vuosista 1,5 %. Mikäli vakuutetulla on vakuutusaikaa edellä mainittua vähemmän, eläkkeeseen tehtävä korotus ensimmäisestä vuodesta on 0,3 %, toisesta vuodesta 0,2 % ja kolmannesta vuodesta 0,1 %.

Kansaneläkkeen eläkeikä on 65 vuotta.

Vanhuuseläkkeen määräytyminen (2009)

Eläkkeen määrään vaikuttavat maksetut vakuutusmaksut, vakuutusajan pituus, vakuutetun sukupuoli sekä vakuutetun ikä.

Miesten ansiosidonnaisessa eläkkeessä ensimmäiset 15 vuotta kartuttavat eläkettä 35 % eläkkeen perusteena olevista tuloista. Seuraavat vakuutusvuodet kasvattavat eläkettä 1,5 prosentilla. Eläke voi enimmillään olla 72,5 % eläkkeen perusteena olevista tuloista (40 vuoden vakuutusajan perusteella). Naisilla ensimmäiset 15 vuotta kartuttavat ansiosidonnaista eläkettä 38 % ja seuraavat vuodet 1,5 %. Naisille myönnetään täysi eläke (72,5 % eläkkeen perusteena olevista tuloista) 38 vuoden vakuutusajan perusteella.

Valtion eläke- ja työkyvyttömyysvakuutuslaitos määrittelee vuosittain eläkkeen perusteena olevien ansioiden vähimmäismäärän. 15 vuoden vakuutusajan perusteella maksettavan eläkkeen vähimmäismäärä on 35 % perusmäärästä. Se on 517,40 € vuoden 2009 alussa. Eläke voidaan laskea enintään nelinkertaisen perusmäärän perusteella.

Eläkkeensaajille maksetaan vuosittainen bonus, jonka määrä oli vuonna 2008 214,75 € tai 353,46 € eläkkeen määrästä riippuen. Pieneen eläkkeeseen maksetaan kuukausittaista tarveharkintaista lisää, joka määräytyy vakuutusajan perusteella.

Kansaneläkkeen myöntäminen 65 vuoden iässä edellyttää, että asumisaikaa on Sloveniassa vähintään 30 vuotta 15–65-vuotiaana ja että vakuutetulla ei ole oikeutta muuhun eläkkeeseen. Lisäksi edellytetään, että mahdolliset muut tulot ovat alle vähimmäistoimeentulorajan. Kansaneläke on 33,3 % työeläkkeen vähimmäismääräytymisperusteesta.

Työkyvyttömyyseläke

Vaadittu vähimmäisvakuutusaika riippuu iästä; työtapaturma-/ammattitautitapauksessa ei vaadita lainkaan. Jos henkilö on oikeutettu sekä työkyvyttömyys- että vanhuuseläkkeeseen, hän saa valita kumman ottaa. Pysyvä työkyvyttömyyseläke jatkuu koko elämän eikä sitä muunneta vanhuuseläkkeeksi.

Perhe-eläke

Lesken eläke myönnetään aviopuolisolle, avopuolisolle ja ex-puolisolle. Oma eläke vähentää leskeneläkettä, tai useaan eläkkeeseen oikeutettu saa valita edullisimman. Myös omille lapsille, lapsenlapsille. Lapsen eläke 15v. asti, työttömälle 18v. asti ja opiskelevalle 26v. asti, työkyvyttömälle ilman ikärajaa.

Rahoitus (2010)

Lakisääteinen eläkejärjestelmä toimii jakojärjestelmäperiaatteella. Järjestelmästä maksettavat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeet rahoitetaan työnantajilta ja työntekijöiltä perittävillä vakuutusmaksuilla ja valtion tuella.

Työnantajan eläkemaksu on 8,85 % ja työntekijän eläkemaksu 15,5 %. Sairausvakuutusmaksu on työnantajille 6,56 % ja työntekijöille 6,36 %. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on 0,06 % ja työntekijän 0,14 %. Äitiysloman rahoittamiseksi perittävä maksu on 0,1 % sekä työnantajalta että työntekijältä. Työnantajan työtapaturmavakuutusmaksu on 0,53 %. Maksut peritään työntekijän bruttopalkasta ilman ylärajaa.

Valtio rahoittaa muun muassa puolustusvoimien henkilöstön, sotaveteraanien ja poliisien varhennetut eläkkeet ja yleisen vähimmäisturvan. Se myös kattaa alijäämän.

Hallinto

- [Valtion eläke- ja työkyvyttömyysvakuutuslaitos \(ZPIZ\)](#) (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije) myöntää ja maksaa lakisääteiset eläkkeet.
- [Työ-, perhe- ja sosiaaliministeriö](#) valvoo järjestelmää (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve)
- [Verovirasto](#) (DURS) kerää sosiaalivakuutusmaksut
- Lisäeläkkeitä hallinnoivia vakuutusyhtiöiden toimintaa valvoo [Vakuutusvalvontaviranomainen](#) (AZN) ja rahastoja
- [Arvopaperimarkkinaviranomainen](#) (ATVP).